

Plačarino plačujejo uslužbenci, katerih prejemki znašajo na leto 3200 gld. ali več, in sicer poleg osebne dohodnine.

Plačarina znaša od letne stalne plače:

3200 gld. do všteti	4000 gld. — 0.4%
4000 " " "	4500 " — 0.8%
4500 " " "	5000 " — 1.2%
5000 " " "	6000 " — 1.6%
6000 " " "	7000 " — 2.0%
7000 " " "	8000 " — 3.0%
8000 " " "	10000 " — 4.0%
10000 " " "	15000 " — 5.0%
15000 " in več	— 6.0%

Ta davek se odmerja na podlagi ugotovitve službenih prejemkov po cenilni, oziroma prizivni komisiji in se predpisuje s posebnim plačilnim nalogom davčnega oblastva. Priziv proti plačilnemu nalogu glede kakih pogrškov pri računu ali predpisu davka je dopuščen na deželno finančno oblastvo.

Tisti, ki uslužbencem izplačujejo prejemke, so zavezani, osebno dohodnino in plačarino takoj pri izplačilu odtegovati in odtegnjeni znesek na svojo odgovornost v 14 dneh odposlati c. kr. davčnemu uradu. Visokost davka, ki jim ga je odtegovati, naznanja jim davčno oblastvo s posebnim plačilnim pozivom. Odtegovati pa je vedno le toliko, kolikor davka primerno spada na izplačani znesek. V času, dokler se ne dostavi plačilni poziv, je davka odtegovati v tisti meri, kakor prejšnje leto; kakšna razlika se po vročitvi plačilnega poziva izravna. Če pa dobi uslužbenec tekom leta novo višjo plačo, in stopi s to v davčno dolžnost, tedaj mu je takoj odtegovati od plače davek v tisti meri, kakor jo določuje davčni zakon.

Če izplačitelji službenih prejemkov pravočasno ne izročajo davčnih odtegljajev c. kr. davčnemu uradu, morajo plačevati zamudne obresti.

Dogovori, ki merijo na prenos osebne dohodnine na druge osebe, so pravno neveljavni, vendar pa to ne velja za službodajalce same.

Zakon določa precej občutne davčne kazni. Za kazenske določbe velja kazensko-pravno načelo, da ni izgovora, če kdo ne pozna zakona. Kazenska dejstva se razločujejo a) v taka, o katerih odločujejo sodnije; b) v taka, o katerih odločujejo davčna oblastva prve instance (okrajna glavarstva, davčna administracija) in c) v taka, ki se kaznujejo samo zaradi nereda. Prav za prav so davčni prestopki ti-le: a) Neresnična izjava davčnega zavezanca ali službodajalca v davčnih naznanilih in napovedbah, storjena v svrhu davčne prikrajšbe, b) davčna zatajba v isti namen, katere je kriv vsaki, ki o pravem času ni vložil davčnega naznanila ali napovedi. V obeh slučajih mora biti dognan dokaz objektivnega in subjektivnega obstoja dejstva. Če je dokazan samo objektivni, ne pa tudi subjektivni prestop, tedaj se kaznuje milejše, samo z denarno globo. Kazenske obravnave o davčnih prestopkih se vrše tako, da je davčnemu zavezancu v polni meri prilika dana, da se zagovarja. Davčna prikrajšba se kaznuje z globo, ki znaša trojni do deveterni znesek prikrajšanega davka. Če je dognan samo objektivni dokaz prestopka, se kaznuje z globo 50 gld.

Izvedenci, ki dajo pojasnila z namenom, da prouzujejo nepravno odmero davka, se kaznujejo z zaporom od enega dne do dveh mesecev ali z denarno globo od 5 do 300 gld. i. t. d.

Davčni uradniki, člani komisij in drugi sodelavniki davčnih obravnav, ki kršijo uradno tajnost, se kaznujejo z zaporom do treh mesecev ali globo do 1000 gld.

Kdor osebam, katerim je to naročila kaka pridobninska, cenilna ali prizivna komisija, zabranjuje vstop v obrtne prostore ali ogled obrtnih naprav, se kaznuje, če ga ne zadene po občnem kazenskem zakonu večja kazen, z zaporom od enega do štirinajstih dni ali z globo do 100 gld.

Po državnem proračunu za leto 1898. znašajo neposredni davki in sicer:

Zemljarina	28,722.500 gld.
Domarina	25,970.000 "
Hišni razredni davek	5,194.600 "
5% davek od donosa hišnega davka začasno oproščenih poslopij	2,665.000 "
Splošna pridobnina s zaostanki na prejšnji obrtarini in dohodarini	21,740.400 "
Pridobnina sejmarjev in krošnjarjev	164.000 "
Pridobnina od podjetij, ki morajo javno polagati svoje račune	18,275.000 "
Rentnina	3,100.000 "
Osebna dohodnina	15,624.400 "
Plačarina	310.000 "

(Dalje prih.)

0 pravopisju v slovenski ljudski šoli.

(Spisal Janko Leban.)

(Dalje.)

Pravopisje v ljudski šoli poučuj nazorno! Otrok naj ne le sliši dobrih oblik, ampak on naj jih tudi vidi. Njegovo pozornost moramo obračati na pravilne besedne oblike. To pa storimo s tem, da otroka pri čitanju opozarjamo na to, kako se piše ta ali ona beseda. Po potrebi tudi nekatere besede zlogujemo. Z napisovanjem na tablo ali s prepisovanjem s table ali iz knjige — menjava v tem obziru je koristno — se otrok vadi pravilnih oblik. Pomniti pa je, da moramo otrokom kazati edino le pravilne oblike! Nekateri učitelji imajo to razvado, da otrokom nalašč ponujajo napačne oblike ter jim potem vele, naj jih popravijo. To je očitna pedagoška zmota, zakaj že Kehr pravi: „Die Methode durchs Falsche zu lehren, ist eine Unmethode“, in Ohler nam zabičuje: „Gib den Kindern von Anfang an nie ein falsches Wortbild!“ Da bode pa prepisovanje otrokom res koristno, daj jim le malo prepisovati, a to večkrat. Sploh naj otroci prepisujejo vse leto v vseh oddelkih!

Nadaljnja velekoristna vaja je, da otroci napisujejo kaka berila, katera so se naučili na pamet, torej brez čitanke. S tem se utrjujejo v pravopisju ter vadijo tudi v slovenskem slogu. Tako se jim posamične besedne oblike tako vtisnejo v spomin, da jih naposled drugače ne morejo pisati kakor le pravilno. Na tak način se otroci praktično, zlahka učijo pravopisja. Goethe pravi nekje v svojem Faustu:

Grau, theurer Freund, ist alle Theorie
Und grün des Lebens goldner Baum,

in ta izrek moramo uvaževati tudi ljudski učitelji posebno pri jezikovnem pouku v ljudski šoli, torej tudi pri pouku v pravopisju! Pustimo vse teoretiško pra-

vilje ter učimo praktiško, praktiško in zopet praktiško! Iz stoterih dobrih zgledov povzemi otrok sam pravilo. V tem podrobnem učnem načrtu za pravopisje podajam sicer tudi jaz pravila v teoretiški obliki; a naša skrb bodi, da ta pravila praktiško obravnavamo, kar dosežemo seveda le, če se vestno pripravljamo na vsako uro! —

V lanskem referatu je kolega Božič napisal te besede: „Kakor mora biti vsaka učna ura jezikovna ura, tako bodi tudi vsaka pismena vaja — naj sega v ta ali oni predmet — pravopisna vaja“. Gola istina! Že pri branju opozarjamo n. pr. otroke na posamezne besedne oblike; pri spisju imamo zopet priliko, da jih vprašamo, zakaj stoji to ali ono ločilo na tem ali onem mestu i. t. d. Pri slovnici se nam zopet ponuja prilika, da govoreč o izpeljavi samostalnikov, pridevnikov, glagolov utrjamo otroke v pravopisju. Zato dotičnih izpeljav niti nisem sprejel v svoj podrobni učni načrt za pravopisje, ker stvar sodi v slovnico. In dalje: ko jemlješ n. pr. iz slovnice priredje in podredje, lahko s pridom pojasniš o podpičju in dvopičju i. t. d. Vsi trije predmeti: pravopisje, spisje in slovnica naj se lepo strinjajo ter segajo drug v drugega, dopolnjujoč drug drugega! Skratka: pravopisje, slovnica in spisje se mi zde kakor tri sestre, ki se podpirajo v prosep skupne domačnosti. Kjer učitelj teh treh panog jezikovnega pouka ne zna spajati, tam ostane nauk o pravopisju le nekoristna umetnost, „eine nutzlose Kunst“, kakor jo imenuje Kehr.

Ne smem pozabiti pisanja po nareki (diktando), ki je tudi prekoristna pravopisna vaja. Sprva naj otroci posamezno pišejo po nareki na solsko tablo; kesneje, ko so se tega že privadili do dobra, skupno v zvezke. Učitelj pa ne narekuj predolgo, 15—20 minut zadošča popolnoma. Ne narekuj tudi prehitro, a tudi prepočasi ne! Pri tem ne ponavljaj izrečenega stavka večkrat! Stavek izreci enkrat glasno, razločno, počasno. Otroci naj ga v zboru ponove, a potem takoj prično pisati. Kdor kake besede ni razumel, pusti praznino, katera se izpolni kesneje ob popravljanju z manjkajočo besedo. Otroci naj se uče pazno poslušati in umeti to, kar se narekuje; zato ne trpi, da med narekovanjem po čem povprašujejo. Sploh vladaj ob narekovanju najvzornejša disciplina. Učitelj narekuj, če le možno, v celih stavkih, ob katerih si otroci lahko kaj mislijo. Če je kak stavek predolg, ga najprej izgovori, a potem ga narekuj kos za kosom. Ni pa vsako gradivo primerno za narekovanje. Učitelj uporabljaj za narekovanje tako gradivo, ki je primerno z ozirom na to ali ono pravopisno pravilo. Paziti je tudi na to, da otroci vsebino umejo, a vrhu tega se učitelj izogiblji beril, ki so le za glavo in srce ali za negovanje spomina. Tako n. pr. ni priporočati verskih, zemljepisnih ali zgodovinskih diktatov. Narekujemo navadno iz čitanke. Ko končamo, vzamejo otroci čitanke izpod klopi, poiščejo diktat ter si ga najprej po čitanki vsak sam popravi; potem pa si otroci vzajemno to store. Ko je to delo pri kraju, učitelj sam pregleduj naloge, podčrtaj pogoške ter poskrbi, da bode vse prav. Narekovalne vaje brez temeljitih poprav nimajo zmisla!

(Dalje prih.)

Književnost in umetnost.

Pole s podobami za šolo in dom.*) Družba za razmnoževalno umetnost na Dunaju je začela izdajati pole s podobami za šolo in dom. Ze naslov kaže, da se veličansko in daljnogledno podjetje stavi na široko, poljudno podlogo in da hoče dvema koreninama našega kulturnega življenja dajati skromne, ali krepke hrane. Šoli naj bodo pole s podobami v prid, podajoč ji obilico nazornega gradiva v podobah iz vseh znanstvenih polj v sistemni obliki in umetni podobi, domu — kamor najdejo naravnost ali skozi šolo pot — ker imajo namen, v tesno zvezo združiti duševne interese mladine in starine ter pri odrastlem rodu z nova poživiti mnogokrat praznujoče veselje do uka. Kakor hoče podjetje služiti umstveni omiki, hoče tudi igrati in potihoma pripraviti tla za obče zdravo umetnostno čuvstvovanje in razumevanje, česar v naših časih tako pogosto pogrešamo.

Visoko c. kr. ministerstvo za bogočastje in nauk je podjetju družbe naklonilo najskrbnejšo pozornost in popolnoma uvažujoč njegov obsežni pomen za šolstvo komisiji strokovnjakov naročilo, naj preizkusi glavne poteze vsega podjetja in pa nadzira posamezne stopnje izvrševanja, vedno ozirajoč se na vse umetnostne in odgojevalne zahteve. Na vabilo družbe pa se je z veseljem oglasilo celo krdo odličnih umetnikov iz vseh delov avstrijsko-ogrske monarhije, da se bolj in bolj zamislijo in uspešno vglobijo v težavne naloge, ki se jim stavijo. Samo skupno delovanje umetnosti in pedagogike, preudarjeno ustrezanje znanstvene izkušnje in umetnostnega tvorjenja je moglo biti porok, da pole s podobami za šolo in dom tudi res na vse strani ustrezajo svojemu namenu.

Prva, letošnja vrsta obseza naslednjih 25 pol: št. 1. podoba Njegovega veličanstva cesarja Franca Jožefa I., risal K. Pochwalski. Svetopisemska zgodovina: št. 2. Prva človeka, št. 3. Rojstvo Kristusovo, št. 4. Hoja na Golgato. Pripovedke in legende: št. 5. Libuša, št. 6. Marijina legenda I. Bajke: št. 7. Janko in Metka, št. 8. Volk in sedmero mladih kozic. Zgodovina: št. 9. Rimsko pristanišče, št. 10. Germanska vas, št. 11. Huni I., št. 12. Romanski grad, št. 13. Štefan svetnik, prvi kralj ogrski, št. 14. Rudolf Habsburški, št. 15. Srednjeveške mesto, št. 16. Oblega mesta za časa tridesetletne vojske, št. 17. Turki oblegajo Dunaj (1683) I., št. 18. Cesarica Marija Terezija, št. 19. Mestno življenje za časa cesarja Franca I. Zemljepisje: št. 20. Donava pri Dunaju, št. 21. Visoko gorovje in ravnina. Podobe iz ljudskega življenja, št. 22. Tirolske noše, št. 23. Zima. Živalsko življenje, št. 24. Pasji tipi. Tehnične naprave, št. 25. Železniške zgradbe.

Sosebno za dom namenjeno in zlasti za tisti del ljudstva, ki nima časa in prilike izobraževati se drugače, je posameznim polam na zadnji strani pridodano besedilo v vseh avstrijskih jezikih, katero nastopi povsod tam, kjer prinaša podoba oblike ali dogodke, katerih ni lahko umeti brez nekega znanja. Ogledovavec naj s podobo obogati ali oživi svoje znanje, ker ga bode veselje nad podobo izpodbujalo, natančneje pozvedeti, kaj predočuje. In z druge strani naj ga besedilo napotuje, trdneje v se sprejeti podobo, kakor se more to doseči samo s površnim ogledovanjem. S tem besedilom bodo, pisane ali črne, pole s podobami letale v najdaljnje kote in konce avstrijskih dežel in črez meje naše monarhije. Upamo, da se bodo s silo, s katero kar je lepo in dobro slednjič vedno le zmaga, kakor ljuba in draga svojina trdno udomačile tam, kjer so delovati namenjene, v šoli in na domu. V ta namen jih najtopleje priporočamo. Cena eni seriji v 25 listih (22 črnih in 3 pisani) je 1.60 gld.; posamezna črna izvedena pola velja 10 h in pisana pa 20 h.

Milim pokojnicima hrvatskim pedagogima i učiteljima. — Sveska prva — Spjevdo Ljudevit Varjačić. — U Varaždinu. Troškom i nakladom pisca. 1898. Cijena 30 novč. — To 60 strani debelo knjižico je napisal marljivi hrvaški učitelj Varjačić v spomin hrvaškim

*) Glej „Učit. Tovarš“ t. I. št. 6. stran 45! Uredn.